

Nr 18.

Ankom till riksdagens kansli den 9 mars 1915 kl. 12 m.

Utlåtande, i anledning av väckt motion om införande i lagen angående sparbanker av viss bestämmelse rörande sparbanks rätt att belåna inteckning i fastighet.

I en inom andra kammaren väckt motion, nr 79, vilken för förberedande behandling överlämnats till bankoutskottet, har herr *Nils Johansson* i Brånalt hemställt, »att riksdagen måtte besluta om införandet av följande tillägg till lagen angående sparbanker av den 29 juli 1892.

Sparbank äger, där den så finner skäligt, rätt att utan borgen belåna inteckningar i jordbruksfastigheter till fyra femtedelar och i andra fastigheter till tre fjärdedelar av deras taxeringsvärde».

Till stöd för motionen har motionären anfört följande:

»Vår nu gällande sparbankslag innehåller, så vitt jag sett, ej någon bestämd föreskrift om till vilket belopp i förhållande till taxeringsvärdet sparbankerna få belåna inteckningar i fastigheter utan borgen. Då såväl de olika sparbanksstyrelserna som de utav Konungens befallningshavande utsedda ombuden, som ha att verkställa tillsyn över sparbankernas verksamhet och förvaltning, tillämpa beläningsvärdet efter olika grunder, hava många sparbankers utlåningsverksamhet försvårats, som ock läntagarnes besvär ökats med anskaffandet av borgen där så ej skulle behöfts, och då borgenssystemet ej är något som bör uppmuntras, utan tvärtom, förmenar jag, att en bestämd föreskrift borde införas i sparbankslagen, som ger sparbanksstyrelserna rätt att utan borgen belåna inteckningar i jordbruksfastigheter till fyra femtedelar och i andra fastigheter till tre fjärdedelar av dessas taxeringsvärde.»

Utskottet har ansett sig böra över förevarande motion inhämta yttrande från bankinspektionen och har fördenskull i vederbörlig ordning anhållit om utverkande av Kungl. Maj:ts befallning till nämnda myndighet att avgiva sådant yttrande. Med anledning härav har till bankoutskottet överlämnats en till Konungen ställd underdånig skrivelse av den 22 februari 1915, däri bankinspektionen anfört följande:

Bihang till riksdagens protokoll 1915. 8 saml. 12 häft. (Nr 18.)

*Bankinspek-
tionen.*

»Det ifrågasatta stadgandet är till en början obehövt, då tvekan icke kan råda därom, att, även med nu gällande lagbestämmelser, sparbank äger rätt att utan borgen belåna sådana inteckningar, som i motionen beskrivas, om nämligen de prövas innebära tillräcklig säkerhet för sparbanken. Men stadgandet skulle ock innefatta en verklig fara för sparbankerna, då det kunde tolkas så, att prövningen av inteckningar, varå lån sökes, skulle kunna inskränkas till att tillse, att de stå i det angivna förhållandet till taxeringsvärdet. Sådana inteckningslån skulle undandragas kritik av revisorer och allmänt ombud, enär sparbanksstyrelse ägde i lag fastställt rätt att utlämna dem.

Och det är härvid att märka, att de gränser, motionären vill bestämma för inteckningarna, äro allt för liberalt tillmätta, helst med hänsyn till de landsdelar, där taxeringsvärdena äro uppdrivna. Sparbank skulle sålunda enligt förslaget äga rättighet att belåna t. ex. en inteckning på 5,000 kronor med föregående inteckningar å 70,000 kronor i en till 100,000 kronor taxerad stadsfastighet eller en lika stor inteckning inom 80,000 kronor i en jordbruksfastighet med ovan nämnda taxeringsvärde. Med beräkning av ett par års oguldna räntor å de föregående inteckningarna skulle då sparbankens inteckningar komma respektive taxeringsvärden så nära, att, där ej särskilda omständigheter, såsom synnerligen låga taxeringsvärden, föreläge, belåningen måste betecknas såsom äventyrlig. I varje fall är detta en länepolitik, som knappast bör av lagstiftaren uppmuntras.

Då nu härtill kommer, att en ökning av sparbankernas inteckningslån icke är, ur synpunkten av sparbankernas likviditet, önskvärd, vill bankinspektionen bestämt avråda från bifall till motionen.»

Utskottet.

Till en början har utskottet ansett sig böra ur den officiella sparbanksstatistiken meddela, att totalbeloppet av de av rikets samtliga sparbanker förvaltade medlen vid 1913 års utgång uppgick till kr. 1,036,446,356:26 samt att härav kr. 525,112,854 voro utlånade mot säkerhet av inteckning och kr. 67,792,680 mot inteckning jämte borgen.

Av de anförda siffrorna framgår således, att redan med nu gällande bestämmelser sparbankerna placerat mer än hälften av de av dem förvaltade medlen i lån mot inteckningssäkerhet. Att under sådana förhållanden vidtaga särskilda lagstiftningsåtgärder, varigenom belåningen av inteckningar skulle komma att ytterligare ökas, anser utskottet varken behövt eller ur synpunkten av sparbankernas likviditet ens tillrådligt.

Vad för övrigt angår den föreslagna säkerheten, synes belåningsgränsen vara väl högt tilltagen, då man måste räkna med ej allenast, såsom bankinspektionen anmärker, oguldna räntor å föregående inteckningar utan även vid tvångsförsäljning och försäljning under konkurs oguldna kronoutskylder samt kostnader för utmätning, försäljning och förvaltning m. m.

Med hänsyn till vad sålunda blivit anført och under åberopande i övrigt av bankinspektionens yttrande, hemställer utskottet,

att förevarande motion II: 79 icke måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 9 mars 1915.

På bankoutskottets vägnar:

I. VON STAPELMOHR.

Vid detta ärendes slutbehandling hava närvarit:
av första kammaren: herrar *von Stapelmohr, Neiglick, Hedenstierna, Ekman, Trapp, Hallin, Wickman* och *Boberg*; samt
av andra kammaren: herrar friherre *Adelswärd, Vahlquist, Söderberg* i Stockholm, *Olsson* i Blädinge, *Hellberg* i Lycksele, *Kristensson, Söderberg* i Hobborn och *Jonsson* i Hä.